

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 240/05-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. decembra 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Alexandra Bröstla a Jána Lubyho prerokoval sťažnosť JUDr. R. O., bytom B., zastúpeného advokátkou Mgr. B. D., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II pri rozhodovaní o náhrade trov konania v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 97/99 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. R. O., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II pri rozhodovaní o náhrade trov konania v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 97/99 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava II prikazuje pri rozhodovaní o náhrade trov konania v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 97/99 konať bez zbytočných prietáhov.

3. JUDr. R. O., priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 Sk (slovom päťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava II je p o v i n n ý uhradiť JUDr. R. O., trovy konania v sume 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet jeho právnej zástupkyne advokátky Mgr. B. D., B., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 240/05-15 zo 4. októbra 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. R. O. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) pri rozhodovaní o náhrade trov konania v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 97/99.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3605/05 doručeným ústavnému súdu 28. novembra 2005, v ktorom okrem iného uviedol: „... na základe Vašej žiadosti o doplnenie vyjadrenia k sťažnosti týkajúcej sa konania vedeného pod sp. zn. 18 C 97/99 Vám zasielam nasledovné odpovede na požadované otázky:

- spor nie skutkovo a právne zložitý
- v prílohe zasielam všetky procesné úkony vo veci
- neboli zistené prekážky postupu súdu podľa § 107 a nasl. O. s. p.
- neboli zistené prietahy spôsobené sťažovateľom

- bol zistený preťah vo veci spôsobený súdom spočívajúci v tom, že spis bol omylom od roku 2003 uložený do archívu

- zistený preťahy považujem za zbytočný

- iné okolnosti majúce vplyv na preťahy v konaní neboli zistené (...)“

Súčasne v prílohe k vyjadreniu bola zaslaná chronológia procesných úkonov v konaní sp. zn. 18 C 97/99.

Ústavný súd z obsahu spisu okresného súdu zistil vo veci, ktorá je predmetom tejto sťažnosti, tieto podstatné úkony účastníkov:

Rozsudkom okresného súdu z 11. februára 2002 bol zamietnutý návrh žalobcu, ktorým sa domáhal proti sťažovateľovi zaplata sumy 707 Sk s príslušenstvom, a taktiež sťažovateľovi bola priznaná náhrada trov konania.

Proti výroku o náhrade trov konania sa sťažovateľ odvolal a Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozhodol 31. januára 2003 tak, že odvolaním napadnutý výrok o trovách konania okresného súdu zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu 12. marca 2003 na ďalšie konanie.

Právna zástupkyňa sťažovateľa sa k stanovisku okresného súdu nevyjadrila.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (napr. IV. ÚS 59/03), pričom „tento účel možno dosiahnuť zásadne až právoplatným rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (I. ÚS 76/03, II. ÚS 157/02). K vytvoreniu „stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (napr. III. ÚS 127/03).

Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa musí zabezpečiť aj pokiaľ všeobecný súd rozhoduje len o trovách konania (o ich náhrade). Efektívne skončenie súdneho konania podľa názoru ústavného súdu predpokladá aj právoplatné rozhodnutie o takých otázkach, ktoré nepatria priamo do pojmu „vec sama“, ale s ňou úzko súvisia. Zákon ukladá o takých otázkach (náhrada trov konania) nielen rozhodnúť v spojitosti s rozhodnutím vo veci samej (§ 151 Občianskeho súdneho poriadku - ďalej aj „OSP“), ale vynechanie takého výroku je potrebné vždy aj doplniť (§ 166 OSP).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3).

Tieto kritériá sú použiteľné aj vo veci, v ktorej všeobecný súd rozhoduje už len o náhrade trov konania.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, rozhodovanie o náhrade trov konania predpokladá rozhodnutie vo veci samej, pretože od výsledku sporu (v tomto prípade ide o sporové konanie) závisí aj výrok o náhrade trov konania, t. j. uplatnenie niektorého z princípov upravujúcich náhradu trov konania, ktoré vyplývajú z § 142 až 151 OSP.

Z týchto ustanovení Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že všeobecný súd rozhoduje o náhrade trov konania podľa vopred ustanovených zásad a podľa úkonov, ktoré boli v konaní vykonané účastníkmi a ich právnymi zástupcami. Postup pri rozhodovaní preto nie je právne zložitý a skutkovo musí v každom prípade vychádzať len z obsahu spisu. Preto rozhodovanie o náhrade trov konania zásadne nemožno považovať za postup všeobecného súdu, ktorý by vykazoval osobitnú náročnosť (obdobne napr. III. ÚS 145/02 a IV. ÚS 17/03). Okresný súd tiež nepoukázal na to, že by malo ísť o skutkovo a právne zložitú konanie.

2. Sťažovateľ podľa zistenia ústavného súdu ako účastník konania neprispel k zbytočným preťahom pri rozhodovaní o náhrade trov konania po vrátení spisu odvolacím súdom. Ani okresný súd nemal k jeho správaniu námietky.

3. Tretím kritériom, ktoré ústavný súd hodnotil, bol postup okresného súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania.

Ústavný súd z obsahu spisu a vyjadrení účastníkov zistil, že okresný súd bol od rozhodnutia krajského súdu, ktorým bol zrušený odvolaním napadnutý výrok o trovách konania, a vrátenia veci na ďalšie konanie (12. marec 2003) úplne nečinný a nevykonával žiadne úkony smerujúce k rozhodnutiu o náhrade trov konania napriek tomu, že vo veci samej bolo už právoplatne rozhodnuté v januári 2003.

Zodpovednosti okresný súd nezbavuje ani to, že súdny spis bol omylom vložený do iného spisu a spolu s ním založený do archívu. Zbytočné preťahy pri rozhodovaní o náhrade trov konania priznal vo svojom vyjadrení aj okresný súd.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd preto dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 97/99 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o s'ťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 18 C 97/99 pri rozhodovaní o náhrade trov konania konal bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

S'ťažovateľ vo svojej s'ťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadost'účinenia vo výške 5 000 Sk. Okrem iného uviedol, že „od začatia konania uplynulo

už cca 8 rokov, a o mojej náhrade trov konania súd nebol schopný rozhodnúť za vyše dva a pol roka“.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia (napr. I. ÚS 15/02, IV. ÚS 84/02).

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na zistenú nečinnosť okresného súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 97/99, vychádzajúc z návrhu sťažovateľa, ústavný súd považoval priznanie požadovanej sumy 5 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou Mgr. B. D.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania vo výške 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) z dôvodu trov jeho právneho zastúpenia. Ústavný súd priznal právnej zástupkyni úhradu za dva úkony právnej služby (prípravu a prevzatie veci, písomné vyhotovenie sťažnosti), každý v hodnote 2 501 Sk (základom bola nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2004 vo výške 15 008 Sk), podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení vyhlášky č. 279/2005 Z. z. Ďalej ústavný súd priznal právnej zástupkyni sťažovateľa aj dvakrát náhradu režijného paušálu za každý úkon po 150 Sk.

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. decembra 2005